

устията на керамичните и бронзови аскоси от Южна Италия. Тялото на животното е поставено на високо столче с кръгла основа. Най-близък паралел на този конструктивен елемент ни предоставя сребърният ритон с протоме на Пегас от Уляп (Лесков 1985). Върху подобно столче стоят и аскоси и ритони от Южна Италия, датиращи от приблизително същото време. Стилните характеристики на ритона с протоме на кон от Орешкова могила позволяват да го отнесем към продукцията на местно ателие от средата на 4 в. пр. Хр.

Ритони с протоме на кон в древния свят. Ритонът е широко разпространена чаша най-вече в пределите на иранската култура, откъдето преминава в арсенала на предметни форми на Гърция, Тракия и Скития (вж. последно у Manassero 2008). Иранските ритони с протоме или оформени като глава на кон са добре известни. Дръжките на някои амфори-ритони са оформени като конски фигури (Ghirshman 1964: 333). Един подобен екземпляр от сребро се съхранява в "Колекция В. Божков". Фигурата е изградена според формулите на ахеменидското изкуство: главата е обърната назад, гривата завършва с перчем на челото, три кичура падат от страни на шията, предните крака са подгънати под тялото, а освен това конят е снабден с крила, чиито пера са графично обозначени с насечки, което е често срещана практика в персийската торевтика. Вероятната дата на тази ваза е краят на 6 – началото на 5 в. пр. Хр. Макар че в изкуството на древна Македония има изображения на ритони в ръцете на Силен и кентавър, както и на възлежащи пируващи във фриза на гробницата от Агиос Атанасиос (Brecoulaki 2006: 263-304), екземпляри от този тип вази не са открити на територията на южните съседи на траките. В Тракия ритонът играе значителна роля в пира и в култа (Маразов 1978). С ритони в ръце са представени пируващите Кабири в каничката-ритон от Борово (Маразов 2011). Рог-ритон държи героят от наколенника от Аджигьол, голям рог подава на конника богинята в пръстена от Розовец, а огромен рог поднася на пируващите и виночерпецът от фриза със сцена на пир в куполното помещение на Александровската гробница.

Именно в тракийските находки се срещат най-много ритони, завършващи с протоме на тичащ кон. За разлика от иранските ритони, където конят, както и всички останали животни от протометата, са с подвити под тялото крака, тракийските екземпляри ни показват само галопиращ кон. Най-ранният представител на този тип вази произхожда от Башова могила и датира от последната четвърт на 5 в. пр. Хр. (Филов 1934: 67, Обр. 83). Той има дълъг, постепенно разширяващ се и плавно извиващ се нагоре рог, покрит с